

**दूध, अंडी, केळी इ.१० वस्तूसाठी
जिल्हास्तरावर निविदा मागविणे.**

महाराष्ट्र शासन
शासन परिपत्रक क्र. एबावि-२०१२/प्र.क्र.८१/का.५
महिला व बाल विकास विभाग,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक : १७ मार्च, २०१२

परिपत्रक

एकात्मिक बाल विकास सेवा अंतर्गत दरवर्षी शासनस्तरावर आदिवासी उपयोजना, विशेष घटक योजना, २५ पैसे निधी, ८ पैसे निधी इ. निधीतून आहाराच्या विविध वस्तू खरेदी करण्यात येतात. उदा. काही टॉनिक, सिरप, औषधे, आयुर्वेदिक आहाराच्या वस्तू इ.

राज्यातील कुपोषण कमी करणे हे शासनाचे मुख्य उद्दिष्ट (KRA) आहे. त्यादृष्टीने गाव पातळीवर कुपोषित मुलांना दूध, अंडी, केळी, स्थानिक फळ भाज्या व अशा इतर ताजे आहार वस्तू पुरवठा करणे शासनाच्या विचाराधीन होते. यासंदर्भात आयुक्त स्तरावर निविदाही मागविण्यात आल्या होत्या. परंतु, त्यास योग्य प्रतिसाद न मिळाल्यामुळे आता जिल्हास्तरावर निविदा मागविण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. त्या अनुषंगाने खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी :-

दरवर्षी वर्ष अखेरीस आदिवासी उपयोजना, विशेष घटक योजना व एकात्मिक बाल विकास योजनांतर्गत "पोषण आहार" या लेखाशिर्षाखाली काही निधी अर्बिंचित राहतो. सदर निधीचा योग्य वापर करण्यासाठी वेळेवर नियोजन केल्यास त्याचा फायदा अंगणवाडीतील मुलांना मिळू शकतो. त्यादृष्टीने दूध, अंडी, केळी, शेंगदाणे, बटाटे, गुळ, खजूर, चणे फुटाणे इ.१० वस्तू खरेदी करण्यासाठी जिल्हास्तरावर निविदा मागविण्यासाठी सूचना देण्यात येत आहेत. त्या आधारावर पुरवठादारांची यादी तयार करता येईल व ऐनवेळेवर निधीच्या उपलब्धतेप्रमाणे त्यांना पुरवठा आदेश देता येईल.

मात्र सदर निविदा बोलविण्याचा असा अर्थ होणार नाही की, सदर वस्तू खरेदी करणे शासनावर बंधनकारक असेल.

सर्व जिल्हा परिषदेच्या मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांना अशी सूचना देण्यात येत आहे की, त्यांनी खालील वस्तूसाठी तातडीने निविदा मागवाव्यात.

वस्तू :- १) स्थानिक ताजे दूध, २) गोड दुधाच्या बाटल्या ३) टेट्रा पॅक / पिशव्या गोड सोया दूध ४) अंडी, ५) केळी, ६) बटाटे, ७) शेंगदाणे, ८) गुळ व ९) खजूर १०) चणे-फुटाणे काही शाकाहारी कुटुंबातील मुलं अंडी घेणार नसतील तर त्यांना पर्यायी वस्तू म्हणून केळी पुरवठा करण्यात येईल.

इतर जिल्ह्यातून पुरवठादार ही निविदामध्ये भाग घेऊ शकतील, शिवाय राज्याच्या बाहेरील पुरवठादारही सदर निविदेमध्ये भाग घेऊ शकतील उदा. अंडी पुरवठा करण्यासाठी

आंध्रप्रदेश, कर्नाटक किंवा इतर दक्षिण भारतीय पुरवठादार निविदेमध्ये भाग घेऊ शकतील. कारण काही वस्तूसाठी स्थानिक किंवा राज्यातील पुरवठादार पुढे येत नाही असा अनुभव आहे.

पुरवठ्याचे ठिकाण :- १) स्थानिक दूध, अंडी, बटाटे, बाटल्या किंवा पिशव्यामध्ये दूध :- हया वस्तू अंगणवाडी स्तरापर्यंत पुरवठा करणे अपेक्षित राहिल.

२) टेढा पॅक दूध, शेंगदाणे, गुळ, खजूर व चणे फुटाणे :- सदर वस्तू किमान बीट स्तरापर्यंत पुरवठा करणे आवश्यक राहिल. कारण सदर वस्तू लवकर खराब होत नाही व टिकाऊ आहे.

प्रमाण :- १) दूध :- एका मुलाला आठवड्यातून १ दिवस २०० मि.ली. किंवा १५० मि.ली., पुरवठा करण्यात यावा. पुरवठादाराने प्रत्येकी २०० मि.ली. / १५० मि.ली. च्या पॅकेटचे दर द्यावेत.

२) अंडी (इच्छेप्रमाणे) :- एका मुलास आठवड्यातून एकादा द्यावे.

३) शेंगदाणे :- प्रत्येक मुलास १०० ग्रॅम, आठवड्यातून १ किंवा २ वेळा

४) केळी व बटाटे :- आठवड्यातून १ किंवा २ वेळा देण्यात यावीत.

५) गुळ चणे-फुटाणे व खजूर :- स्थानिक आवश्यकतेप्रमाणे, उर्वरित दिवशी देणे.

थोडक्यात मुलांना आठवड्यातून खालीलप्रमाणे विविध वस्तूंचा अदलून बदलून पुरवठा करण्यात यावा :-

पहिल्या दिवशी	:	दूध
दुस-या दिवशी	:	बटाटा (उकडलेला)
तिस-या दिवशी	:	उकडलेली अंडी (किंवा केळी)
चौथ्या दिवशी	:	केळी
पाचव्या दिवशी	:	शेंगदाणे
सहाव्या दिवशी	:	गुळ किंवा खजूर व चणे फुटाणे

जर दूध किंवा अंडीचा पुरवठा करण्यासाठी कोणतेही पुरवठादार पुढे येत नसतील तर त्यांच्याऐवजी इतर वस्तू देण्यात याव्यात उदा. पहिल्या दिवशी बटाटा किंवा केळी, तिस-या दिवशी शेंगदाणे.

खरेदीची एकूण रक्कम :- एका जिल्ह्यात एका वस्तुची वार्षिक खरेदीवर जास्तीत जास्त रु. ५० लक्ष इतकी रक्कम खर्च करण्यात यावी. (उदा. परभणी जिल्ह्यात स्थानिक दूध पुरवठा करण्यास पुरवठादार तयार असल्यास जास्तीत जास्त रु. ५० लक्ष इतक्या रक्कमांचा स्थानिक दूध पुरवठा त्या जिल्ह्यात करण्यात येईल) म्हणून सर्वच मुलांना वर्षाच्या ३०० दिवशी प्रत्येक वस्तूचा पुरवठा करणे शक्य होणार नाही. रक्कम मर्यादित ठेवण्यासाठी लाभार्थींची संख्या कमी करावी किंवा पुरवठ्याचे दिवस कमी करावे लागतील. उदा. ३ वर्षांपेक्षा कमी वय असणा-या मुलांपर्यंत पुरवठा मर्यादित ठेवणे. किंवा फक्त अनुसूचित जातीच्या मुलांपर्यंत पुरवठा मर्यादित ठेवणे. किंवा वर्षभर पुरवठा करण्याऐवजी फक्त ६ महिने किंवा ३ महिने पुरवठा करणे.

प्रक्रिया :- प्रत्येक वस्तूसाठी स्वतंत्र निविदा भागविण्यात याव्यात. स्थानिक मराठी तसेच इंग्रजी वर्तमानपत्रात जाहिरात किंवा प्रसिध्दी द्यावी जेणेकरून इतर राज्याच्या पुरवठादारांनाही जाहिरात वाचता येईल.

सर्व वस्तूसाठी एकत्रित जाहिरात द्यावी. मात्र प्रत्येक वस्तूसाठी निविदा स्वतंत्रपणे भरावी लागेल. वर्तमानपत्रातील जाहिरात थोडक्यात द्यावी व सविस्तर माहिती website वर तसेच कार्यालयातून देण्यात यावी.

प्रत्येक वस्तूची स्वतंत्र निविदा भरणे तसेच स्वतंत्रपणे त्यासाठी अनामत रक्कम भरणे आवश्यक राहिल. उदा. जर एखादा दूधाचा पुरवठादार तीनही प्रकारच्या दुधाच्या निविदा भरू इच्छितो (स्थानिक ताजे दूध, गोड दूध, गोड सोयादूध) तर त्यांनी ३ स्वतंत्र निविदा भराव्यात.

पुरवठ्याचे क्षेत्र :- पुरवठादारांना एक किंवा अधिक प्रकल्पात/तालुक्यात ही पुरवठा करण्याची परवानगी राहिल. पूर्ण जिल्ह्यातील पुरवठा करणे बंधनकारक नसेल उदा. जर एखादा पुरवठादार फक्त जिल्हा मुख्यालयाच्या जवळपासच्या प्रकल्पात एखादी वस्तू पुरवठा करू इच्छित असेल, किंवा इतर एखाद्या ठराविक प्रकल्पात पुरवठा करू इच्छित असेल (इतर तालुके लांब किंवा दुर्गम असल्यामुळे तेथे पुरवठा करण्यास तयार नसेल) तर त्याला त्या ठराविक प्रकल्पासाठी निविदा भरण्याची परवानगी असेल. तो कोणत्या प्रकल्पात पुरवठा करू इच्छितो याचा स्पष्ट उल्लेख त्यांनी निविदेत करावा.

कोणत्याही वस्तू पुरवठा करण्यासाठी पुरवठादारांनी किमान एका प्रकल्पात पुरवठा करावा.

अनामत रक्कम :- एका वस्तूसाठी एका प्रकल्पातील पुरवठा करण्यासाठी रु. १ लक्ष इतकी अनामत रक्कम ठरविण्यात यावी. उदा. जर एखादा पुरवठादार एका वस्तूचा पुरवठा जिल्ह्यातील सर्व १० प्रकल्पात करू इच्छित असेल तर त्याला रु. १ लक्ष x १० = रु. १० लक्ष इतकी अनामत रक्कम भरावी लागेल. जर एखादा पुरवठादार फक्त एकाच प्रकल्पामध्ये पण ६ वस्तू पुरवठा करू इच्छित असेल तर त्याने प्रत्येक वस्तूसाठी रु. १ लक्ष म्हणजे एकूण रु. ६ लक्ष अनामत रक्कम भरावी.

उलाढाल :- हया निविदामध्ये मोठे लहान सर्व प्रकारच्या निविदा धारकाना भाग घेता यावा. या दृष्टीने एका वस्तूसाठी एका प्रकल्पात पुरवठा करण्यासाठी किमान वार्षिक उलाढाल रु. १० लक्ष ठेवण्यात यावी. उदा.जर एखादा पुरवठादार एका वस्तूचा पुरवठा जिल्ह्यातील सर्व १० प्रकल्पांना करू इच्छित असेल तर त्याची वार्षिक उलाढाल रु. १० लक्ष x १० = १०० लक्ष (रु. १ कोटी) असणे आवश्यक राहिल.

जर एखादा पुरवठादार पूर्ण जिल्ह्यासाठी ६ वस्तूंचा पुरवठा करू इच्छित असेल तर त्याची वार्षिक उलाढाल ६ x १० x १० = रु. ६०० लक्ष (रु. ६ कोटी) असणे आवश्यक राहिल.

थोडक्यात उलाढाल व अनामत रक्कम ही ठराविक (fixed) नसून पुरवठ्याचे क्षेत्र व वस्तूंच्या संख्येवर अवलंबून राहिल.

सर्वात कमी दर असलेल्या निविदा धारकाला पुरवठा आदेश देणे शासनावर बंधनकारक नसेल. ही बाब सुरवातीलाच निविदा धारकांच्या नजरेस आणावी. पुरवठा आदेश देणे हे रकमेच्या उपलब्धतेवर व वर्षाखेरीस उपलब्ध बचतीवर अवलंबून असेल.

तसेच बाजारदरापेक्षा L.1 निविदेचे दर जास्त असल्यास शासनास सदर पुरवठा आदेश जारी करणे बंधनकारक नसेल.

वेगळ्या प्रकल्पात वेगळे दर :- खरेदी करावयाच्या वस्तू नाशिवंत (perishable) स्वरूपाचे असल्यामुळे वाहतुकीत खराब होण्याची शक्यता असल्यामुळे, व वाहतुकीचा स्वतंत्र खर्च असल्यामुळे, अशी शक्यता नाकारता येत नाही की, एकाच वस्तूसाठी वेगवेगळ्या प्रकल्पात वेगळे दर प्राप्त होतील. तसे झाल्यास वेगळ्या प्रकल्पांसाठी त्याच वस्तूचे वेगळे दर मंजूर करण्याचे अधिकार शासनाला राहतील. उदा. एखादा निविदाधारक एका वस्तूचा पुरवठा बाजारपेठेच्या जवळ असलेल्या प्रकल्पात रु. १० प्रती किलोच्या दरात करण्यास तयार असेल, परंतु त्याच वस्तूचा पुरवठा इतर प्रकल्पात करावयाचा असल्यास रु. १२ प्रती किलोचा दर देईल. असे वेगळे दर स्विकारण्याचे अधिकार शासनाला राहतील.

तसेच शासनाला त्याच वस्तूचा पुरवठा २ किंवा अधिक निविदाधारकांमध्ये वाटून देण्याचा अधिकार राहिल.

वाटाघाटी करण्याचे अधिकार :- जर विविध निविदा धारकांनी विविध प्रकल्पासाठी / क्षेत्रासाठी वेगळे दर दिले तर, शासनाला सर्वांशी वाटाघाटी करून सर्वात कमी दरात जे पुरवठा करण्यास तयार असतील, अशा निविदा धारकांना पुरवठा आदेश वाटप करून देण्याचे अधिकार राहतील.

निविदा पूर्व बैठक :- निविदा जाहिर करण्यापूर्वी जिल्हास्तरीय समितींना स्थानिक पुरवठादारांची बैठक आयोजित करावी. त्यांना सर्व अटी व शर्ती समजून सांगायच्या तसेच त्यांच्या लेखी प्रती द्याव्यात. आवश्यक असल्यास व बैठकीत काही प्रश्न किंवा शंका उपस्थित करण्यात आल्यास एकापेक्षा अधिक बैठका घ्याव्यात व पुरवठादारांच्या सर्व शंका व प्रश्न सोडवावे, त्यानंतरच निविदा जाहिर करण्यात यावी.

जिल्हास्तरीय निविदा समित्या :- २ लिफाफा पध्दतीने निविदा मागविण्यासाठी जिल्हास्तरावर खालीलप्रमाणे निविदा समित्या स्थापन करण्यात येत आहे :-

जिल्हाधिकारी	- अध्यक्ष,
मुख्य कार्यकारी अधिकारी	- सदस्य सचिव,
जिल्हा पुरवठा अधिकारी	- सदस्य,
दूध महासंघाचे एक प्रतिनिधी,	- सदस्य
APMC (कृषी उत्पन्न बाजार समितीचे) प्रतिनिधी,	- सदस्य
जिल्हा कृषी व पशुसंवर्धन अधिकारी	- सदस्य

सदर समितीने निविदा पूर्व बैठक घ्यावी, त्यानंतर नियमाप्रमाणे २ लिफाफा पध्दतीने निविदा स्विकाराव्या, निविदा उघडून त्याचा तुलनात्मक तक्ता करून वस्तूचे दर निश्चित करून दर आणि पुरवठादार निश्चित करण्याबाबत शिफारशीसह प्रस्ताव आयुक्त कार्यालयात पाठवावा. दर व पुरवठादारास शासनाची मान्यता प्राप्त झाल्यानंतर, निधीच्या उपलब्धतेप्रमाणे आयुक्त कार्यालयानी राज्यात खरेदीचा एकंदरीत प्रस्ताव तयार करावा. त्यावर शासनाची मान्यता घ्यावी व त्याप्रमाणे पुरवठा आदेश देण्याच्या आवश्यक सूचना सर्व जिल्ह्यांना जारी कराव्यात.

वरीलप्रमाणे जिल्हास्तरीय निविदा भागविण्यासाठी लवकरात लवकर कार्यवाही व्हावी यादृष्टीने आयुक्तांनी सर्व जिल्ह्यांच्या बरोबर त्वरीत विडिओ कॉन्फरन्स घ्यावी व त्यांना सदर अटी शर्ती समजावून सांगाव्यात. तसेच निविदा मागण्याचे वेळापत्रक निश्चित करून शासनाला कळवावे. शक्यतो ३१ मार्च २०१२ पूर्वीच निविदा प्रक्रिया पूर्ण करून पुरवठा दि. ३१ मार्च २०१२ पर्यंत आदेश द्यावे. तसे शक्य न झाल्यास पुढील वर्षी (२०१२-१३) मध्ये लवकरात लवकर निविदा प्रक्रिया पूर्ण करून पुरवठा आदेश देण्याचे नियोजन करावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(हस्ताक्षर)

(बन्दना कृष्णा)

प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा. मंत्री (महिला व बाल विकास) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई

मा. राज्यमंत्री (महिला व बाल विकास) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई

मा. प्रधान सचिव (महिला व बाल विकास), यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई

मा. प्रधान सचिव (पशुसंवर्धन व दुग्ध विकास व मत्स्य व्यवसाय), यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई

मा. प्रधान सचिव (कृषी विभाग), यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई

आयुक्त, महिला व बाल विकास, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

सर्व जिल्हाधिकारी

सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद

सर्व जिल्हा पुरवठा अधिकारी

सर्व जिल्हा कृषी व पशुसंवर्धन अधिकारी

सर्व अधिकारी/कार्यासने, महिला व बाल विकास, मंत्रालय, मुंबई

दूध अंडी, केळी इ.१० वस्तुसाठी जिल्हास्तरावर
निविदा मागविणे

महाराष्ट्र शासन

शासन शुध्दीपत्रक क्र. एबावि-२०१२/प्र.क्र.८१/का.५

महिला व बाल विकास विभाग,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,

दिनांक : ३१ मार्च २०१२

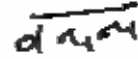
वाचा:- १) शासन परिपत्रक , महिला व बाल विकास विभाग, क्रमांक एबावि-२०११/प्र.क्र.८१/का-५,

दिनांक १७ मार्च, २०१२

शासन शुध्दीपत्रक

शासन परिपत्रक , महिला व बाल विकास विभाग, क्रमांक एबावि-२०११/प्र.क्र.८१/का-५,
दिनांक १७ मार्च, २०१२ मध्ये जिल्हास्तरीय निविदा समित्या मध्ये खालील प्रमाणे सुधारणा करण्यात येत
आहे. “मुख्य कार्यकारी अधिकारी- सदस्य सचिव ”या ऐवजी “मुख्य कार्यकारी अधिकारी-
सदस्य” “ जिल्हा कृषी व पशुसंवर्धन अधिकारी - सदस्य ” या ऐवजी “ जिल्हा कृषी
अधिकारी - सदस्य व जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी - सदस्य ” असे वाचावे व जिल्हास्तरीय
निविदा समितीमध्ये “ उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (बालकल्याण) - सदस्य सचिव ” असे
वाचावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(वन्दना कृष्णा)

प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा.मंत्री (महिला व बाल विकास) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई

मा.राज्यमंत्री (महिला व बाल विकास) यांचे स्वीय सहाय्यक , मंत्रालय, मुंबई

मा. प्रधान सचिव (महिला व बाल विकास), यांचे स्वीय सहाय्यक , मंत्रालय, मुंबई

मा. प्रधान सचिव (पशुसंवर्धन व दुग्ध विकास व मत्स्य व्यवसाय) , यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई

मा. प्रधान सचिव (कृषी विभाग) , यांचे स्वीय सहाय्यक , मंत्रालय, मुंबई

आयुक्त, महिला व बाल विकास , महाराष्ट्र राज्य, पुणे

सर्व जिल्हाधिकारी

सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी , व सर्व उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (बालकल्याण) जिल्हा परिषद

सर्व जिल्हा पुरवठा अधिकारी

सर्व जिल्हा कृषी अधिकारी

सर्व जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी

सर्व अधिकारी / कार्यासने , महिला व बाल विकास , मंत्रालय, मुंबई

